

REGIONAL EXPRESS

NEZAVISNI ISTARSKI PORTAL

Koncert Mitteleuropa orkestra iz Palmanove u INK Pula

SUBOTA, 27. LISTOPADA U 20 SATI

U subotu 27. listopada s početkom u 20 sati, na velikoj sceni INK, koncert Mitteleuropa orkestra (Palmanova, Italija) obogatit će ljubitelje glazbe jednom iznimnom glazbenom večeri.

Solo violina: Laura Bortolotto

Dirigent: Adriano Martinolli D'Arcy

Program:

Robert Schumann (1810.-1856.), Overture op. 52

Antonio Illersberg (1882.-1953.), Koncert za violinu i orkestar u G-duru, (Pula 1906. - Trst 1911.)

Stavci: Allegro maestoso, Adagio molto sostenuto, Allegro spiritoso

Franz Schubert (1797.-1828.), Sinfonia n.4 u c-molu D.417 "Die Tragische"

Stavci: Adagio molto. Allegro vivace, Andante, Menuetto: Allegro vivace. Trio, Allegro

Skladatelj, dirigent, zborovođa i glazbeni pedagog Antonio Illersberg rođen je u Trstu 1882. god. Diplomirao je 1902. god. "Glazbenom liceju u Bologni" ("Liceo Musicale di Bologna"). Nakon završetka 1. svjetskog rata, vodio je katedru harmonije i kompozicije na Konzervatoriju „Giuseppe Verdi" (danas Conservatorio „Giuseppe Tartini") u Trstu. Uz poučavanje i aktivan skladateljski rad, vodio je brojne zborove.

U talijansku su glazbenu povijest upisani njegovi pionirski izvedbeni zahvati, vezani uz pregnuća oko izvedbi djela talijanskih skladatelja, što je umnogome pridonijelo njihovoj afirmaciji i osuvremenjivanju talijanske izvedbene zbarske prakse. Unatoč tomu što je bio umješšan i kreativan autor, Illersberg je

svoj skladateljski rad smatrao intimnim činom. Nije imao smisla za samopromidžbu, izvedbe njegovih djela počele su se intenzivirati tek nekoliko godina pred njegovu smrt, 1953. god.

Često je svoja djela potpisivao pseudonimima ili ih je pak ostavljao nepotpisanim. Brojne su stranice partitura nakon njegove smrti zagubljene i disperzirane što je dodatno otežalo njihovo detektiranje i katalogizaciju.

Illersbergova je samozatajnost, možemo pretpostaviti, jedan od razloga što se i o njegovom boravku u Puli zna vrlo malo. Objavljeno je nekoliko studija o njegovom životu i radu u rodnom Trstu, dok su brojni uspješni glazbenički angažmani tijekom boravka u Puli u potpunosti su nepoznati javnosti.

Kulturni život u najvećem istarskom gradu u vrijeme Illersbergova boravka u njemu (početkom 20 stoljeća) bio je bogat i raznolik pa se u takvo dinamično okruženje Illersbergu nije bilo teško uklopiti. Po dolasku u Pulu pridružio se radu Gradske glazbe („Banda musicale“). Svirao je u Mornaričkom orkestru i te violu u mornaričkom Gudačkom kvartetu. Korepetirao je gotovo svim solistima koji su u to vrijeme gostovali u Puli.

Pretpostaviti treba da je Illersberg iz Pule otišao 1907. godine no na njegovo ime opet nailazimo u glazbenom životu grada tijekom 1. svjetskog rata kada se prometnuo u jednog od glavnih protagonista gradskih glazbenih događanja.

Illersberg tada postaje dirigent zbora „Ciscutti“. Ubrzo zatim, preuzima i značajnu ulogu u najvažnijim kulturnim događanjima organiziranim u ratno vrijeme, u opernim predstavama koje su Puljani u kazalištu realizirali vlastitim izvedbenim snagama.

Tijekom rata Antonio Illersberg, „[...]umjetnik visokog umjetničkog razumijevanja i rijetke glazbeno-pedagoške nadarenosti“ uvježbao je soliste i zbor za izvedbu Donizettijeva oper Don Pasquale. Ravnao je zatim Mornaričkim orkestrom u izvedbi opere Faust Charlesa Gounoda a njegovom je iskusnom i promišljenom vodstvu pripisana zasluga za uspjeh izvedbe: „Pula ima prvorazrednog dirigenta, profesora Illersberga koji je ne samo prirodnom izvanrednom glazbenom nadarenošću već i opsežnim i temeljitim poznavanjem glazbene literature kao nitko drugi osposobljen za opernog dirigenta. Odatle se između dirigenta i orkestra razvio idealan uzajamno skladan i harmoničan odnos. Svaki sudionik našeg izvrsnog Mornaričkog orkestra ima puno povjerenje u svog dirigenta te dragovoljno i s radošću prihvaća njegove intencije. Stoga mirne savjesti možemo ustvrditi da smo vrlo rijetko kad doživjeli tako dobru zajedničku svirku našeg orkestra kao posljednje večeri koja je proizašla upravo iz ove neophodne djelotvorne suradnje dirigenta i Mornaričkog orkestra.“

Nakon Fausta reprizirana je Donizettijeva opera Don Pasquale, također pod Illersbergovim vodstvom. Zborom sastavljenim od pulskih pjevača i Mornaričkim orkestrom ravnao je Illersberg ponovno tijekom ratne 1917. godine, tijekom sezone u kojoj su na rasporedu bile Verdijeve opere Rigoletto i Traviata te Puccinijeva Madame Butterfly. Iste je godine, na dvama koncertima za glasovirom pratio Zlatka Baloković.

Pula zasigurno nije bila sredina koja bi u većoj mjeri poticala razvoj glazbene individualnosti marljivog i svestranog glazbenika. No najvećemu je istarskome gradu, nakon odlaska i dalje ostao privržen, o čemu svjedoče i njegovi nastupi u Puli tijekom talijanske vladavine.

Datacije Illersbergovih skladbi upućuju na to da je u Puli aktivno skladao, no o tome postoji malo informacija. Nepoznanice ostaju i izvedbe njegovih instrumentalnih skladbi koje je napisao u Puli, nedostaju detalji koji bi sliku o tom dijelu njegova stvaralaštva upotpunili.

Poznato nam je samo jedno njegovo djelo koje je počeo pisati u Puli 1906. a dovršio u Trstu 1911. godine. Riječ je Koncertu za violinu i orkestar, simfonijskom djelu pisanom u kasnoromantičnom stilu. Djelo je prvi put izvedeno tek 1951, na institiranje njegovog prijatelja, tršćanskog violinista Cesarea Barisona, kojem je koncert i posvetio. Praizveo ga je u Kazalištu „Giuseppe Verdi“ u Trstu istoimeni Simfonijski orkestar, solist je bio Alfonso Mosesti a izvedbom je ravnao dirigent Luigi Toffolo.

Autograf partiture je nažalost izgubljen, no na temelju manuskripta dionica za violinu i glasovir te zvučne snimke iz 1953. godine (u posjedu RAI-a) rekonstruirana je partitura. Koncert se izvodi a postoji i recentna snimka (Orchestra Nuove Assonanze, Laura Bortolotto, violina, Adriano Martinolli D’Arcy, dirigent – to je to djelo koje će se izvesti u Puli)

Koncert je pisan u klasičnoj trostavnoj formi (Allegro – Adagio- Allergo) a u njemu se prepliću raznorodni utjecaji – od malerijanskih harmonija u drugom stavku do eha antičkih plesova u trećem, osjeća se habzburško glazbeno nasljeđe, dominantno u Trstu početkom 20. stoljeća, talijanska tradicija u kojoj je skladatelj školovan te utjecaji u to vrijeme vrlo prisutnog neoklasicističnog sloga. "Njegovo je znanje o glazbi bilo neizmjereno (...) njegova retorika oduševljavala je i ostavljala u zaprepaštenju, zapanjene i zadivljene sve one koji su imali sreću slušati ga." Ovim je riječima njegov učenik Cesare Barison opisao Antonia Illersberga, umjetnika koji je svojim obrazovanjem, znanjem i darovitošću obogatio i pulski glazbeni život početkom prošloga stoljeća.

(rex)

<http://www.regionalexpress.hr/site/more/koncert-mitteleuropa-orkestra-iz-palmanove-u-ink-pula>